

ことわざ かだい いちれい
 諺の課題の一例：

① ^{かっぱ} ^{かわなが}
 河童の川流れ

- Člověk může udělat chybu i v oblasti, ve které je dobrý.
- (dosl.) „Kappa unesena proudem.“
- Ekvivalentní českému přísloví: ‘I mistr tesař se někdy utne.’
- Podobné anglickému přísloví: *Even Homer nods.*

Podobné přísloví: ^{さる} ^き ^お
 猿も木から落ちる

Antonymní výraz: ^{ぐしや} ^{せんりよ} ^{いっとく}
 愚者にも千慮に一得あり

例文： あの著名な先生がこんな誤字を書くなんて、河童の川流れというのは
 ほんとう
 本当にあるもんだね。

‘Ten proslulý učitel udělal ale takovou typografickou chybu. Jak se říká, že i mistr tesař se někdy utne, to je fakt pravda.’

Poznámky k formě:

- 河 *ka* (音), *kawa* (訓) ‘řeka’
- 童 *dó* (音), *warabe* (訓) ‘mladistvý, dítě’
- 河童 *kappa* ‘říční dítě’, též jako *kawataró* 川太郎
 ‘říční kluk’, či *kawako* 川子 ‘říční dítě’
- 川流れ *kawanagare* ‘být unášen proudem, utopení v řece;
 člověk, který se utopil v řece’
- 流 *rjú* (音), *nagare* (訓) ‘proud, proudit, tok’

Zdroje:

<http://kotowaza-allguide.com/ka/kappanokawanagare.html>

<https://proverb-encyclopedia.com/kappa/>

例解学習ことわざ辞典. 日本: 小学館、2002. (*Kotowaza*. Japonsko: Šogakukan, 2002)

② しらは や た
白羽の矢が立つ

- Pocta, že byl dotyčný zvláště vybrán z mnoha lidí.
- (dosl.) „Bíle opeřený šíp stojí.“
- Podobné českému přísloví: ‘Mnoho povolaných, málo vyvolených.’
- Rovněž jako anglické přísloví: *Many are called but few are chosen.*
- Poznámka k významu: historicky negativní. Prvorozená dcera vybrána jako oběť za vesnici pro božstvo. Střecha rodiny s obětí byla označena šípem s bílým peřím samotným božstvem.

例文： 100万人のアイドル希望者の中から、一番若い彼女に白羽の矢が立つた。

‘Z milionu uchazečů o mladou hvězdu byla vybrána nemladší dívka.’

Poznámky k formě:

- 白羽 *široha* (訓) alternativní čtení k *širaha*; používáno ve jméně
- 羽 *u* (音), *ha* (訓) ‘peří’; znak pro počítání ptáků a králíků
- 矢 *ši* (音), *ja* (訓) ‘šíp, šipka’

Zdroje:

<http://kotowaza-allguide.com/si/shirahanoyagatatsu.html>

<https://newsmomonga.com/6702.html>

例解学習ことわざ辞典. 日本: 小学館、2002. (*Kotowaza*. Japonsko: Šogakukan, 2002)

③ てっとうてつび
徹頭徹尾

- Postoj děláni všeho důkladně, skrz na skrz, od začátku až do konce, přesně a přímo. Také po celou dobu, ať se děje, co se děje, konzistentně, naprosto a bez odboček.
- (dosl.) „Proniknout (s) jasnou hlavou (a) ocasem.“
- Podobné české přísloví: ‘S chutí do toho, půl je hotovo.’ (spíše poukazuje na elán při práci než na důkladnost).
- Rovněž podobné českému přísloví: ‘Díra – nedíra, furt se natírá.’ (spíše se soustřeďuje na konstantní práci než na důkladnost).

- Podobné anglickému přísloví: *A good beginning makes a good ending*. (důraz je kladen spíše na ten začátek).

Alternativní forma: ^{てっ}徹頭徹尾 (nepravidelné užití kandži)

例文: ^{ちち}父は^{がくもん}徹頭^{ひと}徹尾学問の人でした。

‘Můj otec byl důsledným akademikem.’

Poznámky k formě:

- 徹 *tecu* (音) ‘proniknout, propíchnout, jasný’
- 頭 *tó* (音), *atama* (訓) ‘hlava’; znak pro počítání velkých zvířat
- 尾 *bi* (音), *o* (訓) ‘ocas, konec’; znak pro počítání ryb, spodní část svahu

Zdroje:

<http://www.kotoba-library.com/article/1535>

<http://nlb.ninjal.ac.jp/headword/AV.01162/>

<https://dictionary.goo.ne.jp/leaf/idiom/%E5%BE%B9%E9%A0%AD%E5%BE%B9%E5%B0%BE/m0u/>

例解学習ことわざ辞典. 日本: 小学館、2002. (*Kotowaza*. Japonsko: Šogakukan, 2002)

④ ^{かい}隗より^{はじ}始めよ

- Pri robení veľkých vecí začni s tým, s čím si oboznámený.
Tiež: Aby sa veci pohli, mal by si (ich) začať (robiť) prvý.
- (dosl.) „Začni sprýkra.“
- Zodpovedá slovenskému ‘Usilovnosť všetko premôže.’
- Podobné anglickému *Where there’s a will, there’s a way*. (Dáva ale väčší dôraz na spôsob než silu vôle.)

Alternatívna forma: 隗より始める

Podobný výraz: ^{かいとうらんま}快刀乱麻^たを断つ

例文: 先ず隗より始めよというから、海外の市場を開拓するためにはデータを集めて分析する必要があるよ。

‘Je čas začať zvrchu, takže za prvé je nutné za účelom rozvoja zámorských trhov zhromaždiť dáta a analyzovať ich.’

Poznámky k forme:

- 隗 *kai* (音), *kewaši* (訓) ‘prudký, prýkry, prudko (klesať)’
- 始めよ *hadžimejo* (訓) ‘začínať’ (dôraz na prítomný priebeh deja)
- 快刀乱麻 *kaitóranma* ‘gordiánsky uzol’; používa sa tiež pre označenie obzvlášť ťažkého problému
- より ‘než’
- 断 *dan* (音), *tacu* (訓) ‘rezať’

Zdroje:

<https://kotobank.jp>

https://sk.wikiquote.org/wiki/Slovensk%C3%A9_pr%C3%ADslovia

例解学習ことわざ辞典. 日本: 小学館、2002. (*Kotowaza*. Japonsko: Šogakukan, 2002)

Eva Lacinová, *Anglická príslovia / English Proverbs*, Fragment, 2000

⑤ りごうしゅうさん
離合集散

- Lúčiť sa a zase sa stretávať.
- (dosl.) „Spájať (a) oddeľovať, zbierať (a) rozčleňovať.“
- Zodpovedá slovenskému ‘Veci prichádzajú a odchádzajú.’
- Podobá sa anglickému: *Take things as you find them*.
- Jedná sa o príslovie obsahujúce rôzne kandži, zdôrazňujúce jeden význam.
- Pri vzniku narážalo na politickú situáciu; politické strany a vláda tu boli a sú, ale vždy ustanovené nanovo.

Alternatívna forma: 離合集散は世の習い。

Podobný výraz: 集散離合

例文: 娘が嫁ぎ離合集散になる。

‘Moja dcéra sa vydala a odlúčila sa (od nás), ale zvykne sa (k nám) vracat.’

Poznámky k forme:

- 離 *ri* (音), *hanareru* (訓) ‘separovať, oddeliť’
- 合 *gó* (音), *au* (訓) ‘spájať, stretávať (sa)’
- 集 *šú* (音), *acumaru* (訓) ‘stretávať (sa), zhromažďovať’
- 散 *san* (音), *čiru* (訓) ‘rozchádzať (sa), zbaviť sa (niečoho)’
- Obe 「離合」 a 「集散」 znamenajú ‘oddeľovať’ a ‘spájať’

Zdroje:

<https://idiom-encyclopedia.com>

<http://www.tedukurikotoba.com>

[https://en.wikiquote.org/wiki/English_proverbs_\(alphabetically_by_proverb\)](https://en.wikiquote.org/wiki/English_proverbs_(alphabetically_by_proverb))

例解学習ことわざ辞典. 日本: 小学館、2002. (*Kotowaza*. Japonsko: Šogakukan, 2002)

⑥ てんしんらんまん
天真爛漫

- Označenie pre nevinný vzhľad pretekajúci s prírodou. Jasný a nevinný s prostým srdcom.
- (dosl.) „Nevinnosť v plnom kvete.“
- Zodpovedá slovenskému ‘Čistý ako dieťa.’
- Tiež anglickému *Nothing purer than the gaze of child*.

Podobný výraz: てんいむほう 天衣無縫

例文: こども てんしんらんまん すがた み 自然とほほえんでしまう。
子供たちの天真爛漫な姿を見ていると、自然と微笑んでしまう。

‘Keď sa pozriete na nevinný vzhľad detí, usmievajú sa s prírodou.’

Poznámky k forme:

- 爛漫 *ranman* ‘v plnej sláve, v plnom kvete’; označuje tiež niečo nadmieru luxusné
- 天真 *tenšin* ‘naivita’; používané tiež ako chlapčenské meno, pri nepravidelnom čítaní *sorami* ako dievčenské
- 無 *mu* (音), *nai* (訓) ‘nič, ne-’; (zápor, podobné k 不)

Zdroje:

[https://en.wikiquote.org/wiki/English_proverbs_\(alphabetically_by_proverb\)](https://en.wikiquote.org/wiki/English_proverbs_(alphabetically_by_proverb))

例解学習ことわざ辞典. 日本: 小学館、2002. (*Kotowaza*. Japonsko: Šogakukan, 2002)

<http://kotowaza-allguide.com>

⑦ くち さき う
口から先に生まれる

- Negatívny opis niekoho, kto veľa rozpráva.
- (dosl.) „Narodiť sa ústami napred.“
- Môžeme prirovnať k slovenskému porekadlu ‘*Ide mu huba ako mlyn.*’
- Obe porekadlá negatívne opisujú tú istú ľudskú vlastnosť, aj keď môžeme badať určité kultúrne rozdiely v opise japonskom a opise slovenskom.
- Toto porekadlo sa v japonskom jazyku používa pomerne často, a to v tejto podobe, nemá alternatívu.

Podobný výraz: べん たつ
弁が立つ

くち たっしや
口が達者

例文: かのじよ だま 彼女かのじよは黙だまっていればとてもかわいいのに、口くちを開くと、口から先に生
まれたように、話はなしがなかなか止とまらない。

‘Bola by veľmi roztomilá, keby bola ticho, ale keď otvorí ústa, tak už ich nezavrie, v podstate nevie prestať rozprávať.’

Poznámky k forme:

- なかなか ‘veľmi, značne, celkom’,...
- 黙る *damaru* (訓) ‘byť ticho’
- いれば podmienovací spôsob slovesa いる

Zdroje:

<http://www.kaku-navi.com>

例解学習ことわざ辞典. 日本: 小学館、2002. (*Kotowaza*. Japonsko: Šogakukan, 2002)

めっしぼうこう
⑧ 滅私奉公

- Nebrať ohľad na vlastný život a zisky, ale oddane slúžiť spoločnosti.
- (dosl.) „Nesebecká oddanosť.“
- Podobá sa slovenskému ‚Čo rukami nestačil, to nohami dotlačil.‘ - tým, že opisuje oddanosť práci pre spoločnosť.
- Určitá podobnosť s anglickým *Hard work never did anyone any harm.*

例文： かつて家族を顧みずに滅私奉公することだけが美德だった時代はもはや終わろうとしている。

‘Éra, keď sme kedysi prehliadali rodinu a len slúženie spoločnosti bola cnosť, už ukončujeme.’

Poznámky k forme:

- かつて ‘raz, pred, skôr, niekedy’,..
- 顧みずに *kaerimazuni* (訓) ‘pozrieť sa späť, obhliadnuť sa’,
prehliadnuť’
- 美德 *bitoku* ‘cnosť’
- もはや ‘už, teraz, čoskoro’

Zdroje:

[http://yourei.jp/%E6%BB%85%E7%A7%81%E5%A5%89%E5%85%AC%E3%81%99%E3%82%8B\)](http://yourei.jp/%E6%BB%85%E7%A7%81%E5%A5%89%E5%85%AC%E3%81%99%E3%82%8B)

例解学習ことわざ辞典. 日本: 小学館、 2002. (*Kotowaza*. Japonsko: Šogakukan, 2002)